

REFORMÁTUS KÁNTOR

— Szerkeszti: Bódiss Tamás és Dávid István —

Tézisek a magyar református egyházzenéről

Megvizsgálva a magyar református egyházzene jelenlegi helyzetét, jövőbeni lehetőségeit és az ezekből adódó tennivalókat, a következőket tesszük közzé:

Fontosnak tartjuk:

a református egyházi zenével foglalkozó tudományágak támogatását abból a célból, hogy kutatási eredményeiket egyházunk hasznosíthassa;

az egyházi zene mint művészet, méltó eszköz istentiszteleteink gazdagítására és gyülekezeteink építésére;

minden templomi istentisztelet rendező kerete a liturgia, ezért a zenei szolgálatot végző és vezető szakember, a lelkész legközvetlenebb munkatársa a liturgiában. A kántor is liturgus;

az Isten Igéjéhez méltó zene ugyanakkor a misszió fontos eszköze, színvonal nem lehet közömbös;

liturgiánk csaknem ötszáz éves történetének értékes zenei elemeit hasznosnak ítéljük, alkalmazásukat szorgalmazzuk mind a kóruskultúra, mind pedig az orgonakultúra területéről. A gyülekezeti éneklés fontossága azonban elsődleges.

Ezért egyházkerületeinkben lépéseket teszünk a református egyházzene színvonalának emelésére, melynek érdekében a legfontosabb feladatok:

a kántorok képzése, továbbképzése, megszervezése és nyilvántartása;

a zene megfelelő súlyának biztosítása az egyházi iskolákban és a lelkipásztoroképzésben;

egyházkerületi orgona-felügyeletek létrehozása értékes orgonáink állapotának megőrzése céljából;

a kóruskultúra ápolása, gyülekezeti kórusok szervezése;

zsinati, országos egyházzenei előadó alkalmazása;

kiadványok támogatása, a tudományos kutatás eredményeinek megjelentetése;

református egyházi zene a médiában.

Budapest, 2002. június 26.

Aláírók: Tókécs László, Dr. Erdélyi Géza, Dr. Hegedűs Loránt, Dr. Kálmán Attila, Horkay László, Karsay Eszter, Kanalas János, Papp Géza; Dr. Dávid István, Bódiss Tamás, Hoppál Péter, Tonk István, Csete-Sz. Istvánné, Csete-Szemesi István

Hatvan évvel ezelőtt, 1942 márciusában távozott az élők sorából a XX. századi református egyházzene meghatározó egyénisége: Árokháty Béla.

1890-ben született. Filozófiai tanulmányok után, a teológusi évek alatt fordult érdeklődése az egyházzene felé, mely életcéljává vált. „Lelkemet egyre jobban elfoglalta az egyházi zene.” — írta később önéletrajzában. A Zeneakadémia orgona és zeneszerzés szakán tanult tovább, 1923 és 1925 között pedig teológiai és zenei tanulmányokat folytatott Edinburghban, ahol csak rajta kívül álló okok miatt hiúsult meg zenei doktorátusának megszerzése. Magas zenei képzettsége ellenére hazatérve sehol nem kapott egyházzenei állást, igen sokoldalú zenei munkásságát (kórusvezetés, kottakiadás, orgonatervezés, énekeskönyv-szerkesztés, közéleti szerepvállalások) hitoktató lelkeszi állásban „mellékfoglalkozásként” folytatta élete végéig.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság segítségével ő szervezte meg 1937-ben azt az egyházzenei konferenciát, melynek záróelőadásán mondta el az alábbi gondolatokat.

Az előadás, mely a 65 évvel ezelőtti helyzetet diagnosztizálta, sajnos legtöbb tekintetben ma is megdöbbenően időszerű, igen tanulságos mondatról mondatra párhuzamot vonni a tegnap és a ma kérdései között. (A konferencia teljes anyaga megjelent a korabeli Protestáns Szemlében, valamint Egyházzenei előadások címmel külön füzetben is.)

Árokháty Béla

Az egyházi zene szolgálatának megszervezése, irányítása

A konferenciánkon elhangzott előadások a magyar protestáns egyházi zene mai állapotáról nagyon sötét képet festettek elénk.

1. Láttuk, hogy egyházaink *elvi alapon* négyszáz esztendő óta máig sem tisztázták azt a kérdést, hogy mit keres egyházi életünkben a zeneművészet? Bár őseink a reformáció kezdetétől fogva felismerték az ének nagy missziói jelentőségét és ennek megfelelően nagy szerepet is biztosítottak neki az istentisztelet és az iskolai nevelés keretében, — a művészi zenében, főként pedig a *hangszerekben* nem láttak egyebet, mint földi hiúságot, a léha szórakozások sátáni eszközeit. De míg évszázadokon át éppen ezért a kollégiumainkban a hangszereket együtt üldözték a szerencsejátékokkal, a dorbézolással és más erkölcsrontó dolgokkal, a XVIII. század végétől kezdve ezek a valamikor veszedelmesnek tartott instrumentumok az orgonával együtt egymásután vonulnak be iskoláinkba, egyházi életünkbe anélkül, hogy az Egyház igazolta vagy tisztázta volna a jelenlétüket. Az idők jelei pedig azt mutatják, hogy a jövőben evangéliumi egyházainknak is fokozottabban kell az építésre elfogadniuk az evangéliumi zenének a missziói szolgálatait, mint tették eddig.

2. Láttuk, hogy az Evangélikus Egyházban milyen felfogásbeli különbségek vannak a zene *liturgiai* szerepére nézve s itt is és a Református Egyházban is mennyire megoldatlan, zaklató kérdés a gyülekezeti *énekeskönyvek* ügye. Temp-